

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2017

*Διοικητικό Συμβούλιο
Δημοτικού Θεάτρου Μαραθώνα*

Πρόεδρος:	Χαίδω-Αναστασία Ευαγγελίου-Ρίζου
Αντιπρόεδρος:	Ιωάννης Μπούσουλας
Γραμματέας:	Θεόδωρος Καλπακίδης
Μέλη:	Γεώργιος Λέπουρης Νανά Νικολάου Κων/νος Λάσκος Χρήστος Φίλιππας Σωτηρία Τσέλιου-Παππά Νόνα Κοντοθόδωρα

Εισαγωγικό Σημείωμα

Με υψηλή συναίσθηση ευθύνης, ως φορέας που παράγει Πολιτισμό, φροντίζουμε να δίνουμε δημιουργικές διεξόδους στην ντόπια καλλιτεχνική έκφραση και δυνατότητα για γόνιμη αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου μικρών και μεγάλων. Επενδύουμε συνεχώς προς αυτή την κατεύθυνση. Επιλέγουμε άξιους συνεργάτες, δοκιμαζόμαστε σε νέες δράσεις και έτσι εξελισσόμαστε. Πρωταρχικό μέλημά μας η **ποιότητα** και η **αισθητική**. Στεκόμαστε με ευσυνειδησία και υπευθυνότητα απέναντι σε ό,τι κάνουμε, με απόλυτη συναίσθηση της ποιότητας και της **αρτιότητας**, όσο γίνεται, με δεδομένες τις οικονομικές, κυρίως, δυσκολίες, χωρίς προχειρότητα, με σεβασμό στον εαυτό μας και φυσικά στους άλλους. Όλα αυτά είναι μέσα στα οφέλη που αποκομίζουν όσοι μετέχουν στις δράσεις μας. Μέσα σ' αυτό το διαρκώς μεταβαλλόμενο τοπίο, είμαστε υποχρεωμένοι να αναζητούμε σταθερές και να επενδύουμε σε διαχρονικές αξίες, τέτοιες που προσφέρει η Τέχνη κι ο Πολιτισμός. Οφείλουμε να αντιστεκόμαστε στον ανελέητο προσανατολισμό της σύγχρονης πραγματικότητας στο ευτελές. Χρέος μας να μην παγιώσουμε το τέλμα και να επαναφέρουμε στη ζωή μας το **Υψηλό...**

Ιδιαίτερη προσοχή δίνουμε στους νέους και στα παιδιά. Η επαφή τους με το θέατρο, σαν θεωρία, σα διαδικασία και πράξη, μπορεί να σταθεί αρωγός στις νέες ψυχές. Μέσα από δράσεις που συνδυάζουν την υψηλής αισθητικής ψυχαγωγία με την επιμόρφωση, ο νέος μυείται σε αρχές, αξίες, αλήθειες, διευρύνει το πνεύμα, αναπτύσσει την εκφραστική και κριτική του ικανότητα και αποκτά ποικίλες δεξιότητες, ψυχικές και κοινωνικές.

Πιστεύοντας αφ' ενός στη δύναμη του θεάτρου ως μέσου διαπαιδαγώγησης και μη παραγνωρίζοντας το γεγονός ότι η **αισθητική αρτιότητα** και η δύναμη του τελικού αποτελέσματος της θεατρικής πράξης αγγίζει πρώτα απ' όλα τους συντελεστές και δημιουργούς του, προβήκαμε και αυτή τη χρονιά σε αξιόλογες παραγωγές και καθ' όλα άρτιες.

Ευχαριστώ από καρδιάς τους βασικούς συντελεστές, τους σκηνοθέτες μας. Το Νίκο Γκεσούλη, την Πελαγία Αγγελίδου και την Ωραιοζήλη Καραγιαννίδου. Ευχαριστώ τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου για τη συναίνεση, ξεχωρίζοντας τη Νανά Νικολάου και το Γιώργο Λέπουρη που συνέβαλαν ιδιαίτερα στην υλοποίηση των δράσεων, ο καθένας με το δικό του τρόπο.

Συχαίρω όσους, μικρούς και μεγάλους, τόλμησαν να “εκτεθούν” στη σκηνή, με ζήλο και αφοσίωση, επιμονή και υπομονή! Αναμφισβήτητα έκαναν θέατρο για την ψυχή τους και αυτή την ψυχή θα απολαύσετε στις παραστάσεις μας.

Ακολουθείστε μας και δεν θα χάσετε!...

Ευαγγελίου-Ρίζου Χάιδω-Αναστασία
Πρόεδρος Δημοτικού Θεάτρου Μαραθώνα

Stanislav Stratiev

Το σακάκι δου βελάτσει

Ημερομηνίες Παραστάσεων

1-2/7	ΜΑΡΑΘΩΝΑΣ	Θέατρο «Β. Τσάγκλος»
07/07	ΒΑΡΝΑΒΑΣ	Γήπεδο Μπάσκετ, Βρύση
08/07	ΝΕΑ ΜΑΚΡΗ	Αμφιθέατρο Πολιτιστικού & Αθλητικού Κέντρου
16/07	ΚΑΛΕΝΤΖΙ	Πέτρινο Θέατρο

*Η παράσταση αφιερώνεται στο **Σπύρο Ευαγγελάτο** που πρώτος το ανέβασε στην Ελλάδα. Επίσης, αφιερώνεται στους μεγάλους απόντες του Δημοτικού μας Θεάτρου, **Βασίλη Τσάγκλο** και **Μαργαρίτα Πατέλου**.*

Συντελεστές

Μετάφραση-Διασκευή
& Σκηνικά-Κουστούμια
Η Θεατρική Ομάδα

Σκηνοθεσία
Νίκος Γκεσούλης

Μάσκες
Δήμητρα Χαλκιοπούλου

Μουσική Επιμέλεια
Αλέξανδρος Σπανόπουλος

Παίζουν

Βασιλάκη Ευσταθία
Βασιλοπούλου Τίνα
Γεραμάνης Βασίλης
Γκουντούρα Ελένη,
Καρακουλάκογλου Νίκος
Κοντοθόδωρα Μαρία
Κωνσταντινίδη Μαριάντζελα
Λέπουρης Γιώργος
Μπελτοβά Ευπραξία
Πανόπουλος Λάμπρος
Παντελή Ευγενία
Προκοπίου Φανή
Σκόρδη-Τσούρα Κατερίνα
Σπανοπούλου Χάιδω
Τσέλιου-Παππά Σωτηρία

Το σακάκι που βελάζει

Ο τίτλος και μόνο του έργου μας προδιαθέτει για τις προθέσεις του συγγραφέα, για το σουρρεαλισμό που στερείται λογικής και για το οξύ σατιρικό πνεύμα, με το οποίο προσεγγίζει το θέμα του.

Ο Στρατιέβ θίγει με κείμενο τρόπο το ζήτημα της γραφειοκρατίας, που συνιστά έναν υπαρκτό παραλογισμό. Γραμμένο το 1976, παραμένει επίκαιρο, με τη διαχρονική γραφή του συγγραφέα να ταιριάζει, 40 χρόνια αργότερα, απόλυτα στην ελληνική πραγματικότητα και για όσο το σύστημα εκτρέφει αυτόν τον ανάλγητο λαβύρινθο διαδικασιών και συμπεριφορών. Με όχημα την Οδύσσεια του Ιβάν Αντόνωφ μέσα σ' έναν Δημόσιο Οργανισμό, ο Στρατιέβ αποδομεί τον κρατικό μηχανισμό με τη σάτιρά του, θέτοντας κανόνες σε μία λογική που μέσα στο κρατικό σύστημα φαντάζει ως κάτι παράλογο και ανίσχυρο.

Όμως, ο συγγραφέας δε μένει μόνο σε αυτό το επίπεδο. Το έργο αναβαθμίζεται με την προσπάθεια του κεντρικού ήρωα, Ιβάν Αντόνωφ, να παλέψει αποφασιστικά με τη Λερναία Ύδρα της γραφειοκρατίας και να κερδίσει αναπάντεχα τον αγώνα.

Λίγα λόγια για το έργο

Σπινθηροβόλο, ειρωνικό, με γρήγορους ρυθμούς, το έργο παίχτηκε επί τρία χρόνια στη Σόφια και ακολούθησε τεράστια επιτυχία του έργου και στη Μόσχα, στο Βουκουρέστι, στη Στοκχόλμη (Εθνικό Θέατρο), τη Δυτ. Γερμανία, τη Φιλανδία και στην Αθήνα. Για πρώτη φορά παρουσιάστηκε στην Ελλάδα το 1981 από το «Αμφιθέατρο» του Σπύρου Ευαγγελάτου, ενώ το 1985-86 παρουσιάζεται στην Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών - Υπερώο, από το ΚΒΘΕ (01/02/1986).

Ένα σύγχρονο κείμενο με στοιχεία οικουμενικότητας στην θεματική του. Ένα έργο που τόσο ωραία παρουσιάζει τη δυσκαμψία της γραφειοκρατίας, την απρόσωπη εξουσία του κράτους που εκφράζεται μέσα από τους φορείς του και εν τέλει τον παραλογισμό του που συνθλίβει τον πολίτη. Ο σπουδαίος βούλγαρος θεατρικός συγγραφέας άγγιξε ένα ευαίσθητο θέμα, προσδίδοντάς του ίσες δόσεις χιούμορ και τραγικότητας. Με θαυμαστή αναλογία αναμειγνύει το ρεαλισμό, το γκροτέσκο και το παράλογο. Με αφόρμηση την κύρια θεματική του, ο Στρατιέβ βλέπει βαθύτερα στις ανθρώπινες σχέσεις και τελικά αποδομεί τις σύγχρονες αξίες και επιλογές.

Το τέρας της γραφειοκρατίας είναι ακόμη εδώ!

Πόσα άραγε άλλαξαν προς το καλύτερο μετά από αγώνες χρόνων; Ποιο το τελικό όφελος του πολίτη από τις αναρίθμητες αναδιορθώσεις, αναδιοργανώσεις, εκσυγχρονισμούς και συγχωνεύσεις μέσα στους Κρατικούς Οργανισμούς; «Το Σακάκι που Βελάζει» του Στανισλάβ Στρατιέβ παραμένει ανησυχητικά επίκαιρο, με τη διαχρονική γραφή του συγγραφέα να ταιριάζει απόλυτα - 40 χρόνια αργότερα - στην ελληνική πραγματικότητα, διαπιστώνοντας με αγωνία ότι το τέρας της γραφειοκρατίας είναι ακόμη εδώ!...

Πολύ πριν από τον Στρατιέβ, από τους πρώτους που διέγνωσαν τη νόσο της

γραφειοκρατίας που μόλυνε όλο τον εικοστό αιώνα κι έγινε η επίσημη στολή του Ολοκληρωτισμού με τραγικές συνέπειες για τον άνθρωπο ήταν ο Κάφκα, του οποίου οι ιδέες αποτυπώνονται στην περίφημη «Δίκη» του. Με το «Σακάκι που βελάζει» ο Στρατιέβ επανατοποθετεί το θέμα, γιατί δεν στρέφεται μόνο κατά της γραφειοκρατίας σαν καθιερωμένης μορφής λειτουργίας των υπηρεσιών, αλλά μας αποκαλύπτει και τις τρομερές συνέπειες που έχει αυτό το παντοδύναμο ανασταλτατικό γρανάζι πάνω στον ταπεινό, ειρηνικό και έντιμο πολίτη. Η ιστορία ξεκινάει με κάτι που μοιάζει με παιχνίδι, για να φτάσει σε μηχανισμούς κωμικούς στον παραλογισμό τους, αλλά στείρους και απάνθρωπους. Είναι ένας Κάφκα από τη γελοία του πλευρά...

Σε μια εποχή που η εξουσία αδυνατεί να επιστρατεύσει κοινωνικές ή θρησκευτικές προκαταλήψεις και δεισιδαιμονίες επινοεί ένα σύστημα αδιαφανών κανόνων που δόθεν διασφαλίζει την τάξη και το δίκαιο... και που μπορεί ωστόσο να απαγγέλλει κατηγορίες και να καταδικάζει αυθαίρετα τον οποιονδήποτε. Και ο πολίτης στέκεται αμήχανα και ανίσχυρος - έρμαιο ενός σουρρεαλισμού - μπροστά σε ένα κράτος που στερείται λογικής, εγκλωβισμένος και ανήμπορος να αντιδράσει. Ο Στρατιέβ διέβλεψε και ανέλυσε το φαινόμενο της γραφειοκρατίας, ανάγοντάς το σε ύψιστη μέθοδο άσκησης εξουσίας που στηρίζεται στον παραλογισμό. Ο πρωταγωνιστής πλήττεται από την αυθαιρεσία, εκλογικεύει, βέβαια, τη δυσαρέσκεία του και χωρίς να το αντιλαμβάνεται, έτσι το σύστημα ελέγχει το χρόνο του και τις διαθέσεις του και τον καθυποτάσσει πλήρως. Γι' αυτό και παράλληλα με την σάτιρά του, ο Στρατιέβ αναζητά μέσα απ' τους ήρωές του και τον χαμένο χρόνο.

Δεν είναι τυχαίο που ο πρωταγωνιστής είναι γλωσσολόγος, γιατί αυτός με τη δυνατότητα που του δίνει η σημειωτική, μπορεί και ανασχηματίζει τον επιφανειακό κώδικα και ανασύρει στην επιφάνεια τη βαθειά δομή. Η επιφάνεια είναι η γραφειοκρατία, η δομή, όμως, είναι η γλώσσα της εξουσίας που νόμιμα αναπαράγει τις διάφορες παραλλαγές και ποικιλίες της επιφάνειας. Ο Αντόνωφ με τα ίδια της τα όπλα θα την πολεμήσει και θα δικαιωθεί τελικά με ένα ήπιο συμβιβασμό ανάμεσα στις δυνάμεις της ζωής και στον παραλογισμό του συστήματος.

Η αλήθεια, παγιδευμένη σε στοίβες εγκυκλίων, οδηγιών και αναφορών, πασχίζει να βρει τη διέξοδο μα πάλι χάνεται μέσα στα ξεχασμένα ερμάρια των διαδρόμων. Το σύστημα - ανασταλτικός παράγων της όποιας εξέλιξης - παγιδεύει και τελικά συνθλίβει τον απλό πολίτη που τολμάει να ξεφύγει.

Ζούμε σε μια εποχή όπου το παράλογο επιβάλλεται ως λογικό και αυτόνοπο και το χειρότερο είναι πως δεν το αντιλαμβανόμαστε... Ο παραλογισμός των δημοσίων υπαλλήλων που εκπροσωπούν το κρατικό θηρίο συνθλίβει κάθε ελπίδα για δικαίωση και η μόνη λύση που διαφαίνεται είναι το δίλημμα της τρέλας ή της μοναχικής σταυροφορίας απέναντι στο σύστημα....

Ποιος πιστεύει, αλήθεια, ότι ο Στρατιέβ περιέγραψε ένα φανταστικό, μυθιστορηματικό κόσμο;

Περίληψη του έργου

Ο ήρωας του έργου, ο Ιβάν Αντόνοφ, καθηγητής γλωσσολογίας, αγόρασε ένα σακάκι... κάπως μαλλιαρό. Τώρα καλείται να πληρώσει φόρο για το πρόβατό του. Δηλαδή το σακάκι που εκτρέφει. Με λίγα λόγια για το πρόβατο που φοράει. Μάταια προσπαθεί να αποδείξει στις κρατικές αρχές ότι δεν **εκτρέφει πρόβατο** στο διαμέρισμά του, όπως του καταμαρτυρούν, αρνούμενος να καταβάλει τον σχετικό φόρο που του έχει επιβληθεί. Μπλέκει στα γρανάζια της γραφειοκρατίας γυρνώντας από υπηρεσία σε υπηρεσία, όπου επικρατεί το θέατρο του παραλόγου.

Χαρακτηριστικός ο διάλογος:

Αντόνωφ: Εσείς πιστεύετε στο χαρτί ή στον άνθρωπο;

Υπάλληλος: Στο χαρτί, σύντροφε, στο χαρτί.

Βιογραφικό του Σ. Στρατιέβ

Ο Στανισλάβ Στρατιέβ (1941 – 2000) ήταν Βούλγαρος θεατρικός συγγραφέας, σεναριογράφος και συγγραφέας. Την περίοδο των σπουδών του στη Βουλγαρική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο «Αγ. Κλίμεντ Οχρίντσκι» της Σόφιας, άρχισε να εργάζεται ως δημοσιογράφος. Η καριέρα του Στρατιέβ ως δραματουργού, εκτοξεύτηκε το 1974 με την πρωτοφανή επιτυχία του πρώτου του θεατρικού έργου «Το Ρωμαϊκό Λουτρό», που παιζόταν στο Σατιρικό Θέατρο της Σόφιας για πάνω από 10 συνεχόμενες θεατρικές περιόδους και είδαν περισσότεροι από 300.000 θεατές (το έργο ανέβηκε ξανά το 2006 όπου και πάλι γνώρισε μεγάλη επιτυχία). Παρόλα αυτά, η αναγνώριση από τους κριτικούς για τον Στρατιέβ, ήρθε με το έργο «Το Σακάκι που Βελάζει», που του χάρισε και διεθνή φήμη. Ακολούθησαν και άλλα έργα, όπως «Το Λεωφορείο», «Η ζωή, έστω και σύντομη», «Το Βαλκανικό Σύνδρομο», «Μαμούθ», κ.ά. Τα έργα του Στρατιέβ έχουν παιχτεί σε πολλές χώρες, όπως Βέλγιο, Κίνα, Τσεχία, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ινδία, Ιρλανδία, Ιταλία, Μαρόκο, Πολωνία, Ρουμανία, Ρωσία, Σουηδία, Συρία, Σλοβακία, Τουρκία, Η.Π.Α. κ.ά. Το θεατρικό του έργο «Η ζωή, έστω και σύντομη» κέρδισε το Πρώτο Βραβείο στο Διεθνές Φεστιβάλ Θεάτρου στην Μομπέζ το 1990.

Τρία χρόνια αργότερα, το έργο του «On the Other Side» βραβεύεται στον Παγκόσμιο Διαγωνισμό Θεατρικού Έργου του BBC. Κέρδισε επίσης πολλά βραβεία στη Βουλγαρία, τη Γαλλία και τη Ρωσία. Αν και περισσότερο γνωστός ως δραματουργός, ο Στρατιέβ έγραψε πολλά βιβλία και συλλογές με σατιρικά διηγήματα - συνδυάζοντας την κοινωνική σάτιρα με τον λυρισμό - που μεταφράστηκαν σε πάνω από 30 γλώσσες. Τα σενάρια που έγραψε για τον κινηματογράφο, του χάρισαν διεθνή αναγνώριση: Το «Balance» βραβεύτηκε με το Ασημένιο Μετάλλιο στο 13ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Μόσχας το 1983, ενώ την ίδια χρονιά, το «Childhood Sun» κέρδισε το βραβείο «The Child in Our Time» στο MIFED στο Μιλάνο. Το 2005, η κωμωδία «A Nameless Band» ψηφίστηκε από τους αναγνώστες της εφημερίδας «24 Chasa» ως το καλύτερο βουλγαρικό φιλμ όλων των εποχών, ενώ το 2006 οι ακροατές του σταθμού «Atlantic Radio» την ψήφισαν και αγαπημένη Βουλγαρική ταινία.

Από το 1975 έως τον θάνατό του, ο Στανισλάβ Στρατιέβ εργάστηκε ως δραματουργός στο Σατιρικό Θέατρο της Σόφιας.

Παραστασιογραφία

- Σατιρικό Θέατρο, Σόφια, Βουλγαρία
- Εθνικό Θέατρο, Σόφια, Βουλγαρία
- Δραματικό Θέατρο “Adriana Budevskaa”, Μπουργκάς, Βουλγαρία
- Αμφι-Θέατρο, Αθήνα
- 1985-1986 Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος
- Άγκυρα Devlet Tiyatrosu, Άγκυρα, Τουρκία
- DMS Productions, Νέα Υόρκη, ΗΠΑ
- Dramaten, Στοκχόλμη, Σουηδία
- Δράμα, Πλόβντιβ, Βουλγαρία
- Eesti Rahvusringhääling, Ταλίν, Εσθονία
- Γκόρκι Μόσχα Art Theater, Μόσχα, Ρωσία
- Grupo Teatro Estudio, Αβάνα, Κούβα
- Helsingin kesäteatterissa Mustikkamaalla, Ελσίνκι, Φινλανδία
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları, Κωνσταντινούπολη, Τουρκία
- Kleist-Theater, Φρανκφούρτη-Όντερ, Γερμανία
- Landesbühnen Sachsen, Δρέσδη, Γερμανία
- Mecklenburgischen Staatstheater, Schwerin, Γερμανία
- Ακαδημαϊκό Θέατρο της Σάτιερ, Μόσχα, Ρωσία
- Εθνικό Θέατρο, Δαμασκός, Συρία
- Εθνικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, Θεσσαλονίκη
- Piccolo Teatro di Catania και Centro Teatro Studi, Ragusa, Ιταλία
- Rakvere Teater, Rakvere, Εσθονία
- Satirické divadlo Večerní Brno, Brno, Δημοκρατία της Τσεχίας
- Σατιρικό Θέατρο, Λευκωσία, Κύπρος
- Δραματικό Θέατρο “Sava Ognyanov”, Ρούσε, Βουλγαρία
- Teatr Polski, Warsaw, Πολωνία
- Teatrul de Nord, Satu-Mare, Ρουμανία
- Teatrul Giulești, Βουκουρέστι, Ρουμανία
- Teatrul National “Mihai Eminescu”, Timișoara, Ρουμανία
- Teatrul National Radiofonic, Βουκουρέστι, Ρουμανία
- Thália Színház, Βουδαπέστη, Ουγγαρία
- Το θεατρικό θέατρο Maria Zankovetska, Λβιβ, Ουκρανία
- Thomas-Müntzer-Θέατρο, Eisleben, Γερμανία

Rosf

Μέντης Μποσταντζόγλου

ΝΕΑΝΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

δημοτικό
θέατρο
μαραθώνα

Μήδεια

του Μήδου

Γραβιά μετά μουσικής

Ημερομνίες Παραστάσεων

21-23/7	NEA MAKPH	Αμφιθέατρο Πολιτιστικού & Αθλητικού Κέντρου
25/07	ΒΑΡΝΑΒΑΣ	Γήπεδο Μπάσκετ, Βρύση
29-30/7	ΜΑΡΑΘΩΝΑΣ	Θέατρο «Β. Τσάγκλος»
09/09	ΚΑΛΕΝΤΖΙ	Πέτρινο Θέατρο
10/09	NEA MAKPH	Αμφιθέατρο Πολιτιστικού & Αθλητικού Κέντρου

Συντελεστές

Σκηνοθεσία-Κατασκευή Σκηνικών
Πελαγία Αγγελίδου

Επεξεργασία κειμένου
Νανά Νικολάου

Στίχοι τραγουδιών
Νανά Νικολάου
Βούλα Σταμπέλου

Ενορχήστρωση τραγουδιών
Αντώνης Δελαπόρτας
Θωμάς Καραμαζάκης

Χορογραφίες
Βούλα Σταμπέλου

Ενδυματολόγος
Λαμπρινή Καρδαρά

Φωτισμοί
Κώστας Αγγέλου

Ηχογράφηση
Studio Genesi

Τραγούδι-Πιάνο
Μαρίνα Τσοκάνη

Βοηθός σκηνοθέτη
Κωνσταντίνα Μαθιουδάκη

Κατασκευή Κοστούμιών
Ιωάννα

Ειδικές κατασκευές
& Τεχνικός σκηνής:
TONY

Αφίσα
Ευρυγένης

Παίζουν με σειρά εμφανίσεως

ΧΟΡΟΣ

Εμμανουέλα Βαλάση,
Αγγελική Καραμολέγκου
Νάσια Κορομπλά
Κωνσταντίνα Μαθιουδάκη
Μαριλού Μπαλάσκα
Ιωάννα Μπατσούλη
Ελένη Τριανταφύλλου
Ρέα Τσάπα
Αλεξάνδρα Φάκα

ΤΡΟΦΟΣ

Κωνσταντίνα Μαθιουδάκη

ΚΑΛΟΓΡΙΑ

Αλεξάνδρα Φάκα

ΨΑΡΑΣ

Γιάννης Μελάς

ΒΟΗΘΟΣ ΨΑΡΑ

Βασίλης Σπυρόπουλος

ΜΗΔΕΙΑ

Βούλα Σταμπέλου

ΟΙΔΙΠΟΔΑΣ

Δημήτρης Ευρυγένης

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

Μιχάλης Ζούρος

ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ

Βασίλης Βουτσελάς

ΙΑΣΟΝΑΣ

Χριστόφορος Βούδρης

Μήδεια

Ένα κείμενο του Θανάση Παπαγεωργίου ιδρυτή & σκηνοθέτη της Στοάς θεάτρου, με τα περισσότερα ανεβασματα έργων του Μποστ...

24 χρόνια χωρίς...

Από το 1987 που πρωτοσυνεργαστήκαμε με τον Μποστ του λέγαμε συνέχεια «γράψε κάτι καινούργιο Μέντη», και εκείνος μας ζητούσε να του δώσουμε θέματα και ιδέες. Το ένα το έβρισκε ανούσιο, το άλλο χιλιοειπωμένο, το τρίτο δεν του φαινόταν αστειό. Μέχρι που έπεσε η ιδέα για μια τραγωδία. Έτσι απλά του είπαμε: πάρε το θέμα σου από μια τραγωδία.. Αλλά απ' όσες τραγωδίες του προτείναμε, καμιά δεν του έκανε εκείνο το γνωστό «κλικ» που θα τον ερέθιζε. Μέχρι που έπεσε η ιδέα της Μήδειας του Ευριπίδη. «Αυτή μάλιστα, έχει και φόνους!» είπε μ' εκείνο το πονηρό και πολλά υποσχόμενο μισοχαμόγελό του. Και στο μυαλό του γεννήθηκε η «Μήδεια». Το πώς λειτουργεί το μυαλό ενός καλλιτέχνη είναι ανεξήγητο σε όλους τους ειδικούς που προσπαθούν να εξηγήσουν τα φαινόμενα της καλλιτεχνικής σύλληψης και έκφρασης. Πόσο μάλλον σε καλλιτέχνες σαν τον Μποστ, αντικομφορμιστές, ανένταχτους, αποδομητικούς, αντιθεατρικούς, αντισυμβατικούς και ότι άλλο στερητικό α – μπορεί να προσάψει κανείς για να περιγράψει τα όρια μέσα στα οποία κινείται ένας αναρχικός καλλιτέχνης. Έτσι μπορεί να περιμέναμε κάθε είδους ανατροπή και αποδόμηση του Ευριπίδη, αλλά μας ήταν αδύνατον να φανταστούμε ότι θα μας έφερνε μια Μήδεια που σφάζει τα παιδιά της όχι μόνο για να εκδικηθεί, επειδή την απατά ο Ιάσωνας, αλλά και επειδή αυτά είχαν ερωτικές σχέσεις, με μια μοναχή που φιλοξένησε σπίτι της, αλλά και με τον καλόγερο, που δεν είναι άλλος από τον Δία μεταμφιεσμένο και ακόμα γιατί στο ταχυδρομείο που τα διόρισε για να 'χουν ένα χαρτζιλίκι και να απαλλάξουν τους γονείς τους από περιττά έξοδα, αυτά δεν έπαιρναν τα γράμματα, έπαιρναν μόνο το μισθό. Για να καταλήξη στο τελικόν ηθικόν δίδαγμα που οφείλει να έχει κάθε σοβαρό έργο και να θυμίσει στους νέους ότι «οι μαθητές εις το σχολείο οφείλουν να πηγαίνουν κι όσοι πηδούν και τους πηδούν είδατε τι παθαίνουν»: τους σφάζει η μάνα τους!

Αλλά αυτός είναι ο Μποστ. Αφού του ζητήθηκε να γράψει μια τραγωδία, θα μας μάθει πως γράφεται μια τραγωδία. Αν ζούσε μερικά χρόνια ακόμη δεν θα έμενε τίποτα όρθιο για κανένα μεγάλο συγγραφέα. Θα τους είχε διορθώσει όλους, κοιτάζοντάς τους μέσα από το πρίσμα εκείνο που μόνο αυτός διέθετε. Και σήμερα θα οργίαζε με την κλίκα των θλιβερών που παριστάνουν τους κυβερνήτες, εκτελώντας εντολές Γερμανών, Αμερικάνων και άλλων αλλοφύλων, που λέει και η Μήδεια. Το μεγαλείο της Φαντασίας του τιμούμε κάθε φορά που ανεβάζουμε έργο του. Το μεγαλείο της Σύλληψης. Το μεγαλείο της Ευστροφίας.

Εμείς Μέντη μου, ξέρουμε ότι από κει που είσαι μας κοιτάς και χαμογελάς ευχαριστημένος, βλέποντας ότι το χιούμορ σου, η σάτιρά σου και το νυστέρι σου, κάνουν ακόμα καλά τη δουλειά τους. Δεν μας γλίτωσαν βέβαια από τον εθνικό και προσωπικό εξευτελισμό, αλλά μας έμειναν να τα παριστάνουμε στη σκηνή για να θυμίζουν ότι υπάρχει αντίσταση... Σαν θέατρο σ' ευχαριστούμε που μας τα χάρισες και να 'σαι σίγουρος ότι προσπαθούμε να τα δουλέψουμε όπως το επιθυμούσες. Στο βαθμό που δυνάμεθα, κύριε Μέντη...

Θανάσης Παπαγεωργίου

Βιογραφικό του Μποστ

Ο Χρύσανθος (Μέντης) Μποσταντζόγλου, γνωστός περισσότερο με το ψευδώνυμο Μποστ ήταν γνωστός σκιτσογράφος, θεατρικός συγγραφέας, στιχουργός και ζωγράφος. Το παρατσούκλι «Μέντης» το απέκτησε το 1935 επηρεασμένος από τα κατορθώματα

ενός μέντιουμ που είχε δει σε κάποια θεατρική παράσταση. Το παρατσούκλι «Μποστ» καθιερώθηκε το 1958 απ' το "Μποστάνι του Μποστ", τη δικιά στήλη στην εφημερίδα, όπου εμφανίστηκαν οι πρώτοι γνωστοί του ήρωες: η κουρελιασμένη μαμά Ελλάς, αρχαιοπρεπής, μα φτωχοντυμένη και εξαθλιωμένη, ο γιος της Πειναλέων και η κόρη της Ανεργίτσα., που σχολιάζουν την επικαιρότητα με ανορθόγραφα γραμμένους στίχους.

Γεννήθηκε το 1918 στην Κωνσταντινούπολη από εύπορους γονείς. Το 1939 εισήχθη στη Σχολή Καλών Τεχνών, όπου φοίτησε μόνο για έξι μήνες. Το 1942 μπαίνει στο ΕΑΜ και την Εθνική Αντίσταση. Ήταν παντρεμένος με τη Μαρία Μποστ. Το έργο του περιλαμβάνει πολιτικές γελοιογραφίες και χρονογραφήματα, εικονογραφήσεις βιβλίων και περιοδικών, δέκα θεατρικά έργα και πολλές ζωγραφικές συνθέσεις. Η καριέρα του ως σκίτσογράφου ξεκίνησε με εικονογραφήσεις περιοδικών και παιδικών βιβλίων. Το 1952 έπιασε δουλειά στην εφημερίδα Καθημερινή, με την Ελένη Βλάχου τότε διευθύντρια. Το 1954 ξεκινά να εργάζεται στο περιοδικό Εικόνες. Στη συνέχεια απασχολείται ως σκίτσογράφος στο περιοδικό Ταχυδρόμος.

Το 1966 άνοιξε το δικό του κατάστημα δώρων με την επωνυμία «Λαϊκές Εικόνας». Διακόσμησε πάνω από 27.000 είδη δώρων, με σκίτσα και ζωγραφίες, καθώς και ανορθόγραφες επιγραφές, στιχάκια και αφιερώσεις. Συνεργάστηκε μεταξύ άλλων με τα περιοδικά Ομάδα, Θεατής, Ελευθερία, καθώς και με την εφημερίδα Αυγή. Λόγω των πολιτικών γελοιογραφιών του υπέστη δίωξεις και δέχτηκε επανειλημμένα μνύσεις. Δοκίμασε αρκετές φορές να θέσει υποψηφιότητα ως βουλευτής κομμάτων της Αριστεράς, αλλά δεν κατάφερε ποτέ να εκλεγεί. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1960 και μετά, αφιερώθηκε στη ζωγραφική και το θέατρο. Κατά διαστήματα ασχολήθηκε και πάλι με το σκίτσο και την πολιτική γελοιογραφία. Την περίοδο αυτή συνεργάστηκε με το περιοδικό Ταχυδρόμος, τον Θούριο, το Men's Look και τις εφημερίδες Πρωινή και Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία. Πραγματοποίησε επίσης 16 προσωπικές εκθέσεις. Έφυγε από τη ζωή στις 13 Δεκεμβρίου του 1995.

Χαρακτηριστικά του έργου του

Ο Μποστ θεωρείται ότι κατάφερε να δημιουργήσει ένα εντελώς προσωπικό και αναγνωρίσιμο σατιρικό ύφος ως σκίτσογράφος, κειμενογράφος, θεατρικός συγγραφέας, αλλά και ζωγράφος. Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του έργου του είναι η γλώσσα του και τα επίτηδες ανορθόγραφα κείμενα. Όπως είχε δηλώσει ο ίδιος, γελοιοποιώντας την καθαρεύουσα πίστευε ότι ίσως μπορέσει να βοηθήσει στην ταχύτερη καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας. Προκειμένου να σατιρίσει την καθαρεύουσα, ανακάτευε λόγιες εκφράσεις με λαϊκές και έγραφε εντελώς ανορθόγραφα, διεκτραγωδώντας τον ημιμαθή Έλληνα, που προσπαθούσε να χρησιμοποιήσει την καθαρεύουσα, καθώς εκείνη την εποχή η δημοτική θεωρούνταν «ύποπτη», κατά δήλωση του ίδιου του Μποστ. Συχνά με την παραφθορά των λέξεων ή την ανορθόγραφη απόδοση του ήχου της δημιουργούσε εσκεμμένα συνειρμούς, με άλλες έννοιες, τις οποίες διακωμωδεί. Η σάτιρά του στοχεύει κυρίως τον μικροαστό Έλληνα των μεταπολεμικών δεκαετιών, τον καθωσπρεπισμό, την ημιμάθεια και το νεοπολιτισμό, την ξενομανία, τις έντονες ταξικές αντιθέσεις της μεταπολεμικής Ελλάδας, καθώς και την ελληνική πολιτική ζωή. Ο Μποστ σατιρίζει ιδιαίτερα την εξάρτηση της Ελλάδας από τον ξένο παράγοντα, την εθνικοφροσύνη των δεξιών κομμάτων και το θεσμό της Βασιλείας, ωστόσο σε πολλά κείμενα διακωμωδεί και την παράταξη της Αριστεράς, στην οποία ανήκε. Μισεί την υποκρισία, τον καθωσπρεπισμό, τη σοβαροφάνεια κι όλα τα ελαττώματα που αποκτήσαμε οι Έλληνες κάτω από ξένες

επιρροές, που αλλοίωσαν την προσωπικότητά μας και μας έκαναν φερέφωνα και ανδρείκελα διαφόρων «φίλων» της Ελλάδας. Με την ανελέητη σάτιρά του γκρεμίζει και κραυγάζει: «χτίστε απ' την αρχή!

Στα θεατρικά του έργα χρησιμοποιούσε δεκαπεντασύλλαβο στίχο στο προσωπικό του ύφος του συμφурμού πομπωδών καθαρευουσιάνικων εκφράσεων, με ξένες και λαϊκές εκφράσεις, ενώ συχνά εμφάνιζε ιστορικά ή μυθικά πρόσωπα να αναφέρονται σε σύγχρονες καταστάσεις. Χαρακτηριστικό της θεατρικής του τεχνικής είναι ο «ηθελημένος πλατυσμός» και οι αφελείς επεξηγήσεις. Ύφος απλό. Δεν υπάρχουν χαρακτήρες με την γνωστή έννοια του όρου. Υπάρχουν κυρίως άνθρωποι που σκέφτονται δυνατά, έτσι όπως κάνει κι εκείνος.

Καλημέρα σας, Κύριε Μέντη...

Η πρώτη διόρθωση που κάνεις στον ηθοποιό όταν αρχίζουν οι πρόβες σε έργο του Μποστ είναι, μην απαγγέλεις! Η δεύτερη, μη σε παρασύρει ο δεκαπεντασύλλαβος και κάνεις ρυθμούς! Η τρίτη, παίζε σοβαρά και απλά!... Τα πετυχαίνει και τα τρία ο Κύριος Μέντης, όταν μας διαβάζει τα έργα του. Κυρίως το τελευταίο. Τη φράση της Μήδειας «λέω να σφάξω τα παιδιά να φύγουν απ' τη μέση», με την οποία το θέατρο γκρεμιζόταν απ' τα γέλια, εκείνος την διάβασε σαν νά 'λεγε «δεύτερη πράξη - τρίτη εικόνα».

Όταν τον ρωτάς για ένα κοστούμι, αν αυτά τα στολίδια τα θέλει τρέσες και κεντήματα, σε αποφιλίζει με ένα «όχι, βρε παιδί μου, τέτοια έξοδα. Ζωγραφικά θα τα κάνω εγώ μ' ένα πινελάκι και λίγο πλαστικό! Δεν χρειάζεται να τα φορτώσουμε!». Κι αν τολμήσεις να του πεις πως το έργο είναι λίγο μεγάλο και θέλει κόψιμο, σε καθηλώνει μ' ένα «τρεις χιλιάδες τό 'χεις το εισιτήριο, μην βγάλεις παράσταση μιάμισης ώρας»...

Έτσι απλά είναι τα πράγματα για τον Μποστ. Έτσι απλά πρέπει να τον ερμηνεύσεις σαν ηθοποιός ή σκηνοθέτης. Έτσι απλά. Κι άντε εσύ να ξαναβρείς τη χαμένη σου απλότητα, έτσι όπως ζεις σ' έναν κόσμο ηθελημένα διεστραμμένης σύνθεσης. Σ' έναν κόσμο «δήθεν». Άντε να βοηθήσεις τον ηθοποιό να γίνει απλός και τη μοδίστρα να μην τρομάξει βλέποντας τα κοστούμια. Είναι απλά. Κι άντε να πεις στον Κύριο Μέντη να μην πλατιάξει όταν εκείνος επιζητά τον πλατυσμό, για να σου δώσει να καταλάβεις καλά αυτό που θέλει. Του είπα στη Μήδεια, αυτά εδώ τα λέει τρεις φορές η καλόγρια. Ναι, μου απαντάει, αλλά δεν τα λέει στον ίδιο άνθρωπο. Τό 'χω προσέξει, λες να μου ξέφυγε, πρέπει να μην ξεχάσει ο θεατής γιατί αυτή είναι έτσι. Ναι, Μέντη μου, αλλά τ' ακούει για τρίτη φορά! Την κατακεραυνώνει: και τι πειράζει; Και το κοινό πέφτει κάτω από τα γέλια κι εμείς οι «ειδικοί» ψάχνουμε να βρούμε το γιατί. Το αποδίδουμε στον πλατυσμό, στην ανατροπή, τον αυτοσαρκασμό, τον ηθελημένο πλατυσμό, τον αναρχικό λόγο. Τίποτε απ' όλ' αυτά. Είναι η δικαίωση της ξεχασμένης αγνότητας, αυτή που εσένα, Κύριε Μέντη, δεν σ' έχει εγκαταλείψει. Γιατί σωστά πιστεύεις ότι δεν πρέπει να ξεγελάμε το θεατή κι ότι η ποιότητα δεν έγκειται στις τρέσες και τα κε-ντήδια. Μαθήματα σεβασμού μας δίνει, γιατί εσύ ξέρεις να σέβεσαι πραγματικά.

Ένας ηθοποιός πλησιάζει τον Μποστ

Το να ερμηνεύσεις τον Μποστ είναι σαν ν' αρμενίζεις στη θάλασσα κατακαλόκαιρο και ξαφνικά να πιάσει μπουρίνι. Οι πιθανότητες να καταποντιστείς είναι περισσότερες από το να σωθείς. Κι αυτό, γιατί στον Μποστ δεν ισχύουν τεχνικές, τερτίπια και μηχανισμοί. Κανένας -ισμός δεν του ταιριάζει. Ό,τι έχει εφευρεθεί, ό,τι έχει γραφτεί από μεγάλους δασκάλους, θεωρητικούς περί υποκριτικής, σκηνοθέτες, σ' αυτόν το συγγραφέα δεν ισχύει. Γιατί ο Μποστ δεν είναι θεατρικός συγγραφέας με την τρέχουσα έννοια του όρου. Δεν τον ενδιαφέρει η τεχνική της θεατρικής γραφής. Οι σκηνές διαδέχονται η μία την άλλη χωρίς «θεατρική λογική». Μοιάζει να θέλει να πει την ιστορία του με το δικό του τρόπο, κάνοντας

συνεχείς ανατροπές για να φτάσει στην τελική, τη Μεγάλη Ανατροπή. Στη «Μήδεια» αυτό είναι ολοφάνερο. Ακολουθεί το γνωστό μύθο «μποστικά» πάντα, με μικρές και μεγάλες παρεκκλίσεις, μέχρι τη σκηνή Ιάσωνα - Μήδειας, όπου θα γίνει η αποκάλυψη. Η σφαγή των παιδιών θα τελεστεί για λόγους που μόνο ένας Μποστ θα μπορούσε να εφεύρει. Και η «κάθαρση» ολοκληρώνεται μπροστά σ' ένα Κοινό που ξεκαρδίζεται στα γέλια και χειροκροτεί όρθιο.

Τρεις ρόλους του Μποστ είχα την τύχη να ερμηνεύσω μέσα στα οκτώ τελευταία χρόνια: Ανεργίτσα, Φάυστα, Μήδεια. Τώρα βρίσκομαι «εις αναζήτησιν της Ιουλιέτας». Όμως, πριν πρέπει να μιλήσω για ένα περιστατικό που θα «βάραινε» τη μποστική μου καριέρα, αν δεν ερχόταν αυτή η σειρά των ρόλων, που άνοιξε καινούριους δρόμους στην καλλιτεχνική μου ματιά. Πριν από πολλά χρόνια, 22 ή 23 νομίζω, σε μια δουλειά με πολύ φιλόδοξες προοπτικές, ένα κείμενο του Μποστ μ' έκανε να αποχωρήσω! Ναι, δεν φοβάμαι να το πω. Δεν μου άρεσε ή, πιο σωστά, δεν το κατάλαβα. Μέχρι εκείνη τη στιγμή ήξερα τον Μποστ σαν σκιτσογράφο ή γελοιογράφο, δεν το ήξερα σαν συγγραφέα. Ίσως το γεγονός από μόνο του δεν έχει σημασία. Όμως το ότι αποχώρησα από ένα θίασο επειδή δεν ήθελα να παίξω Μποστ έχει. Είναι Μποστικό! Ένας ηθοποιός αποστρέφεται, στην πρώτη του επαφή τον συγγραφέα, που θα αποδειχθεί μοιραίος για την καριέρα του!

Μ' αυτό το «βεβαρυμένο» Μποστικό παρελθόν άρχισα ν' ανιχνεύω έναν - έναν τους ρόλους του Μποστ. Στην πορεία αυτή, με βοηθό το δημιουργικό ένστικτο και τη διεισδυτική ματιά του Θανάση Παπαγεωργίου, ανακάλυψα κάποια στοιχεία, που βοηθούν τον ηθοποιό να προσεγγίσει τον συγγραφέα και ν' αποφύγει τις παγίδες που άθελα (;) του στήνει.

Πρωταγωνιστής στα έργα του Μποστ δεν είναι κανένας απ' τους ήρωες του' είναι η γλώσσα. Μέσα σ' αυτόν τον ευρηματικό και απροσδόκητο **λαϊκό δεκαπεντασύλλαβο**, ο Μποστ **σατιρίζει** με το δικό του υπονομευτικό τρόπο τα «κακώς κείμενα» της σύγχρονης ελληνικής πραγματικότητας. Το 1ο στοιχείο που έχει να μεταδώσει ο ερμηνευτής είναι το κείμενο. Αυτό το κείμενο πρέπει να φτάσει στο Κοινό ατόφιο και καθαρό κι ο θεατής να το καρβαλάβει και να το γευτεί. 2ο σημαντικό στοιχείο είναι η σοβαρότητα. Ακριβώς επειδή ο ίδιος ο Μποστ σοβαρολογεί εξωφρενικά, ο ηθοποιός οφείλει να υποστηρίξει σοβαρά, «δραματικά» το ρόλο του. Ένα άλλο στοιχείο που ανοίγει οριζόντες στον ηθοποιό είναι το σκίτσο, δηλ. η μακέτα του κοστουμιού. Εκεί φαίνεται καθαρά ο τρόπος που ο συγγραφέας - ζωγράφος βλέπει το ρόλο και ο Μποστικός ήρωας παίρνει σάρκα και οστά στα μάτια του ηθοποιού. Στα έργα του Μποστ απαγορεύεται ο ηθοποιός να «φορτώσει» το ρόλο με ευρήματα, να «παίξει» το κωμικό και να κάνει τον έξυπνο κοροϊδεύοντας το πρόσωπο που ερμηνεύει. Τα ευρήματα πρέπει νά 'ναι λίγα και λειτουργικά, να «χτίζουν» με μέτρο την κάθε σκηνή, χωρίς να υποσκελίζεται ούτε στιγμή ο πρωταγωνιστής: το κείμενο! Μια μπόμπα τυλιγμένη σε χρυσόχαρτο με ροζ κορδελίτσα. Ένα ποιηματάκι σχολικής γιορτής, αθώο και αφελές. Μόλις, όμως, περάσουν κάποια δευτερόλεπτα κι ο θεατής συνειδητοποιήσει την έννοια του ακούσματος, εκρήγνυται στο κεφάλι του σαν δυναμίτης. Ο Μποστ είναι τολμηρός και επαναστάτης. Μισεί την υποκρισία, τη σοβαροφάνεια, τον καθωσπρεπισμό κι όλα τα ελαττώματα που αποκτήσαμε οι Έλληνες κάτω από ξένες επιρροές, που αλλοίωσαν την προσωπικότητά μας και μας έκαναν φερέφωνα κι ανδρείκελα διαφόρων «φίλων» της Ελλάδας. Η ανελέητη σάτιρά του γκρεμίζει και κραυγάζει: χτίστε απ' την αρχή!

Όμως πολύ φοβάμαι ότι απομακρύνθηκα από την αρχική μου πρόθεση που ήταν να μιλήσω για τη σχέση του ηθοποιού με τον Μποστ. Μπορεί όμως κι όχι. Δεν είναι εύκολο να θεωρητικοποιήσεις και να εξηγήσεις «λογικά» ένα συγγραφέα με τόσο προσωπικό ύφος και τέτοια ιδιαίτερη ματιά. Ίσως μόνο παραληρώντας. Κι ίσως αυτό είναι το «κλειδί» για να προσεγγίσει ο ηθοποιός τον Μποστ: η τρέλλα, το παραλήρημα. Αλλά μια τρέλλα συνετή, ένα παραλήρημα συγκρατημένο και λογικό.

Λήδα Πρωτοψάλτη

Carlo Goldoni

δημοτικό
θέατρο
μαραθώνα

Υπερρέτης δύο αφεντάδων

ΕΦΗΒΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Ημερομηνίες Παραστάσεων

- 15/07 ΜΑΡΑΘΩΝΑΣ** Θέατρο «Β. Τσάγκλος»
- 17/07 ΚΑΛΕΝΤΖΙ** Πέτρινο Θέατρο
- 20/07 ΒΑΡΝΑΒΑΣ** Γήπεδο Μπάσκετ, Βρύση
- 05/09 ΝΕΑ ΜΑΚΡΗ** Αμφιθέατρο Πολιτιστικού & Αθλητικού Κέντρου

Σημείωμα σκηνοθέτη

Ο Steve Jobs, λίγο πριν χαθεί για πάντα, εκτός των άλλων ανέφερε μερικά πράγματα που είναι τελικά πιο σημαντικά από τον πλούτο. Έχοντας γευτεί την επιτυχία, την οικονομική ευμάρεια και την αναγνωρισιμότητα, αναθεωρεί και επιμένει πως πιο σημαντικά στη ζωή είναι οι σχέσεις, κάποιο όνειρο της νιότης μας και η **τέχνη!**

Η τέχνη είναι μέσο έκφρασης και πολιτισμού. Η μουσική, ο χορός, το **θέατρο**. Ιδιαίτερα για τα παιδιά, η τέχνη είναι ένα βασικό συστατικό για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας, την μόρφωση και την ευαισθητοποίηση. Τα **οφέλη** της θεατρικής αγωγής στους εφήβους είναι αναρίθμητα, καθώς δεν εκπαιδεύει μόνον, αλλά διαμορφώνει χαρακτήρες δυνατούς, ανεξάρτητους και κυρίως με ήθος. Οι έφηβοι ολοκληρώνονται πνευματικά, ενισχύουν την αυτοεκτίμησή τους και την επικοινωνία με τους άλλους, μαθαίνουν να πειθαρχούν, να συγκεντρώνονται και να αποκτούν αυτοέλεγχο, εκπαιδεύονται να εκφράζουν τα θέλω τους με θάρρος, χωρίς φόβο. Τελικά εξελίσσονται σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες με ήθος, κριτική σκέψη και κοινωνική ευαισθητοποίηση.

Το θέατρο σε όλες του τις μορφές και τις εφαρμογές, αποτελεί μέσο διαπαιδαγώγησης. Ο αναγνώστης ενός θεατρικού έργου, ο θεατής μιας παράστασης, ο ηθοποιός, το παιδί, ο έφηβος, καθένας που συμμετέχει ποικιλοτρόπως και ενεργά στις θεατρικές δραστηριότητες, καλλιιεργεί και εδυναμώνει τις γνωστικές, ψυχικές και καλλιτεχνικές του δεξιότητες. Ο άνθρωπος μέσω του θεάτρου, επαναπροσδιορίζει τη σχέση του με τον εαυτό του και τον συνάνθρωπό του, ασκεί τον προβληματισμό και την κριτική του σκέψη και εμβαθύνει σε προσωπικά και κοινωνικά ζητήματα.

Συνοψίζοντας, κυρίαρχο ζητούμενο της παράστασης είναι, η τέχνη, το θέατρο και τα οφέλη της θεατρικής αγωγής στους εφήβους.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς την Διοίκηση του Δημοτικού Θεάτρου του Μαραθώνα και κυρίως την κ. Αναστασία Ρίζου, τον κ. Γιώργο Λέπουρη και την κ. Νανά Νικολάου, για το «εισιτήριο» αυτού του μαγικού ταξιδιού και ένα τεράστιο ευχαριστώ, στους συνοδοιπόρους μου, στα υπέροχα πλάσματα, που επέλεξαν το έργο και δούλεψαν όλο το χειμώνα, με σεμνότητα, συνέπεια και ευθύνη!

Εύχομαι το αποτέλεσμα να σας ενθουσιάσει!

Ωραιοζήλη Καραγιαννίδου

Συντελεστές

Διασκέυη: από την ομάδα

Σκηνικά: Ζέττα Πετροπούλου

Μουσική επιμέλεια: Ευδοξία Ματαράγκα, Έλενα Διασίτη, Κατερίνα Κουκούλη

Χορογραφίες: Ιωάννα Μπάκα, Νικολία Βουκελάτου

Διδασκαλία Ξιφασκίας: Ευδοξία Ματαράγκα

Σκηνοθεσία: Ωραιοζήλη Καραγιαννίδου

Παίζουν (αλφαβητική σειρά): Νικολία Βουκελάτου,

Έλενα Διασίτη, Σίλια Δημητριάδη, Γιάννης Ματαράγκας, Γιώργος Μπάρδης, Ιωάννα Μπάκα, Ευδοξία Ματαράγκα, Κωνσταντίνα Μυλούλη, Κατερίνα Κουκούλη, Φωτεινή Τριανταφυλλίδη.

Περίληψη έργου

Κυρίαρχος, ο υπηρέτης Τρουφαλδίνου που για τον επιούσιο υπηρετεί δύο αφεντάδες. Πονηρός και ταυτόχρονα απλοϊκός, πολυμήχανος και γκαφατζής, αναίδης κι ετοιμόλογος, τα θαλασσώνει και τα μπαλώνει ακαριαία, περιπλέκει τους πάντες και τα πάντα. Τελικά αποδεικνύεται αυτός αφέντης των αφεντάδων του αφού καταφέρνει να τους κοροϊδεύει και να πληρώνεται και από τους δύο. Μόνο ο έρωτας μπορεί να τον υποδουλώσει. Πιασμένος στα δίκτυα της Σμεραλδίνας, θ' αναγκαστεί στο τέλος να βγάλει τη μάσκα του και να αποκαλυφθεί.

Λίγα λόγια για τον συγγραφέα

Ο ιδιοφυής δραματουργός Κάρλο Γκολντόνι, που εκσυγχρόνισε την καθιερωμένη ιταλική *Commedia dell'arte*, αντικαθιστώντας τους χαρακτήρες που ανέβαιναν επί σκηνής φορώντας μάσκες με περισσότερο ρεαλιστικούς χαρακτήρες, τη χαλαρά δομημένη και επαναλαμβανόμενη δράση με περισσότερο συμπαγείς πλοκές και την προβλεψιμη φάρσα με ένα νέο χαρούμενο και αυθόρμητο πνεύμα, γεννήθηκε στη Βενετία στις 25 Φεβρουαρίου 1707 και πέθανε στο Παρίσι στις **6 Φεβρουαρίου 1793**.

Για τις καινοτομίες του αυτές θεωρείται ο θεμελιωτής της ιταλικής ρεαλιστικής κωμωδίας. Ο Γκολντόνι διάβαζε από νωρίς κωμωδίες που βρίσκονταν στη βιβλιοθήκη του πατέρα του. Το 1721, σε ηλικία μόλις 14 ετών, το σκάνει από το σχολείο. Επιστρέφοντας στο αυστηρό Κολέγιο Ghislieri στην Παβία, διαβάζει κωμωδίες των Plautus, Terence και Αριστοφάνη. Αργότερα, ακολουθεί τις σπουδές του στα γαλλικά προκειμένου να διαβάσει Μολιέρο. Η συγγραφή μιας σάτιρας για τις γυναίκες της πόλης, τον αποβάλλει από το σχολείο του. Διστακτικά ξεκινά σπουδές στη Νομική στο πανεπιστήμιο της Παβία. Παρότι εξάσκησε το επάγγελμα του δικηγόρου στη Βενετία (1731–33) και την Πίζα (1744–48), η πραγματική του αγάπη ήταν τα έργα που έγραφε για το Teatro San Samuele στη Βενετία. Το 1748, συμφωνεί να γράψει για την εταιρεία Teatro Sant'Angelo του Βενετσιάνου ηθοποιού–μάντζερ Girolamo Medebac.

Παρότι τα πρώιμα έργα του Γκολντόνι ισορροπούν μεταξύ του παλιού και του νέου στιλ, πρώτος απορρίπτει τις μάσκες από τους χαρακτήρες, αντικαθιστώντας τις με εξατομικευμένα πρόσωπα. Την περίοδο 1750–51, δημιούργησε ορισμένα από τα καλύτερα έργα του, με τα *I pettegolezzi delle donne* (Κουτσομπολιό Γυναϊκών), στη βενετσιάνικη διάλεκτο, *Il bugiardo* (Ο Ψεύτης, 1922), γραμμένο στο στιλ της *commedia dell'arte* και *Il vero amico* (Ο Αληθινός Φίλος), να ξεχωρίζουν. Από το 1753 μέχρι το 1762, ο Γκολντόνι γράφει για το Teatro San Luca (τώρα Teatro Goldoni).

Η *commedia dell'arte* βρίσκεται πλέον πίσω του. Σημαντικό έργο της περιόδου είναι το *La locandiera*. Ευρισκόμενος σε αντιπαράθεση με τον θεατρικό συγγραφέα Πιέντρο Κιάρι, τον οποίο σάτιριζε στο *I malcontenti*, ο Γκολντόνι δέχτηκε την επίθεση του Carlo Gozzi, που ήταν προσκολλημένος στην *commedia dell'arte*, ο οποίος τον κατήγγειλε σε ένα σατιρικό ποίημα το 1757, και στη συνέχεια γελοιοποίησε και τον Γκολντόνι και τον Κιάρι στην κωμωδία *L'amore delle tre melarance* «Η Αγάπη των Τριών Πορτοκαλιών».

Το 1762, ο Γκολντόνι εγκαταλείπει τη Βενετία για το Παρίσι για να διευθύνει την *Comédie-Italienne*. Εκεί ξαναγράφει όλα του τα έργα από τα γαλλικά για το βενετσιάνικο κοινό: το γαλλικό *L'Éventail* (1763) μετατράπηκε στα ιταλικά στο εξαιρετικό *Il ventaglio* (Ο Θαυμαστής, 1907). Αποσύρεται το 1764 προκειμένου να διδάξει ιταλικά στις πριγκίπισσες των Βερσαλλιών. Το 1783, αρχίζει να γράφει τα περίφημα Απομνημονεύματά του στα γαλλικά. Μετά τη Γαλλική Επανάσταση, η σύνταξή του καταργήθηκε και τελικά πέθανε στις 6 Φεβρουαρίου 1793 στην απόλυτη ανέχεια.

Comedia Dell' Arte

Η **κομέντια ντελ άρτε** (Commedia dell'arte) είναι η ονομασία της λαϊκής ιταλικής **αυτοσχεδιαστικής κωμωδίας**, η οποία ήταν δημοφιλής μεταξύ του 16ου και του 18ου αιώνα και έγινε σύντομα αγαπητή και έξω από τα σύνορα της Ιταλίας.

“Commedia dell'arte” σημαίνει η κωμωδία της τέχνης, όχι με την έννοια της καλλιτεχνίας αλλά με αυτήν της τεχνικής και του επαγγελματισμού, η κωμωδία δηλαδή που δημιουργείται από «τεχνίτες» –επαγγελματίες ηθοποιούς σε αντίθεση με τους ερασιτέχνες της λόγιας κωμωδίας. Επρόκειτο για ένα σύνολο λαϊκών θεατρίνων που, δημιουργώντας μόνοι τους το κοστούμι, τη μάσκα, τις ιδιαιτερότητες της φωνής τους και τη στάση του σώματός τους, έπλαθαν τους χαρακτήρες της. Στηριζόταν κατά βάση στον ηθοποιό και στον αυτοσχεδιασμό του παρά στο συγγραφέα. Οι περισσότεροι ηθοποιοί έπρεπε άλλωστε να διαθέτουν ιδιαίτερη ευλυγισία και ικανότητα στο χορό. Επίσης ήταν ένα από τα πρώτα θεατρικά είδη που συμπεριέλαβε στο θίασο γυναίκες ηθοποιούς. Επηρέασε σημαντικά την εξέλιξη του θεάτρου ενώ έργα της παίζονται ακόμη και σήμερα.

Δε μπορούμε να υπολογίσουμε με ακρίβεια τη χρονολογική της εμφάνιση. Υπολογίζεται πως άνησε το 1550 περίπου κι άρχισε να παρακάμζει στα τέλη του 17ου αι. Οι θίασοι της αυτοσχέδιας κωμωδίας ήταν **πλανόδιοι** και αποτελούνταν από 5 μέχρι 25 ηθοποιούς. Χρησιμοποιούσαν ένα πατάρι για σκηνή, με ένα ζωγραφισμένο πανί κρεμασμένο στο πίσω

μέρος της για σκηνικό, το οποίο έστηναν στις πλατείες ή στις αυλές των αρχοντικών.

Στην αρχή οι διάλογοι τους ήταν μια απλή στιχομυθία ανάμεσα σε δύο υποκριτές. Αργότερα παρουσιάστηκαν άρτιες παραστάσεις με πλοκή και μεγαλύτερο αριθμό

ηθοποιών, βασισμένες πάνω σε ένα υποτυπώδες σενάριο, ώστε να μένουν οι ηθοποιοί μέσα σε κάποια όρια- αλλά πάντοτε αυτοσχεδιαστικές. Υπήρχαν και καταγεγραμμένοι διάλογοι που μπορούσαν να χρησιμοποιούνται διαφορετικά προσαρμοσμένοι στις απαιτήσεις κάθε παράστασης. Είχε θεματολογία ερωτικών περιπετειών εμπλουτισμένη με επίκαιρη σάτιρα που συνήθως αφορούσε υπαρκτά πρόσωπα. Οι τοπικές διάλεκτοι με παραφθαρμένη προφορά ήταν ένα ακόμα γερό χαρτί στα χέρια των καλλιτεχνών της κωμωδίας αυτής –όπως και οι λεκτικοί διαφιτισμοί ανάμεσα σε γνώριμα, αντίθετα ζευγάρια όπως –πνηρού και χαζού –αφέντη και δούλου –κλέφτη κι αστυνόμου.

Οι **ρόλοι** ήταν στερεότυποι (καθορισμένοι τύποι) και συνήθως τους χωρίζουμε σε τρεις μεγάλες κατηγορίες. Τα ζιζάνια-τους πνηρούς υπηρέτες), τους καρατερίστες και τους ερωτευμένους.

Κλασικοί χαρακτήρες της κομέντια ντελ άρτε είναι: ο Αρλεκίνος, με τη χαρακτηριστική ενδυμασία του, η Κολομπίνα, ο Πανταλόνε, ο Πιερότος, ο Πουλταινέλο, ο Καπιτάνο, ο Ντοτόρε και ο Μπριγκέλα. Η Commedia dell'arte καθιέρωσε την αναπαραστατική κίνηση σαν διεθνή γλώσσα έκφρασης πάνω στην οποία βασίστηκαν κορυφαίοι μεταγενέστεροι ηθοποιοί - όπως ο Charlin - για να δημιουργήσουν τους δικούς τους διάσημους ρόλους. Ο πιο γνωστός δραματοουργός του εικοστού αιώνα που χρησιμοποίησε την κομέντια ντελ άρτε στις συνθέσεις του είναι ο Ντάριο Φο.

Aristofanis

Εκκηρυσιάζουσες

ΣΚΗΝΗ ΒΑΡΝΑΒΑ

Ημερομνίες Παραστάσεων

- 21/09 ΒΑΡΝΑΒΑΣ** Γήπεδο Μπάσκετ, Βρύση
- 22/09 ΚΑΛΕΝΤΖΙ** Πέτρινο Θέατρο
- 23/09 ΜΑΡΑΘΩΝΑΣ** Θέατρο «Β. Τσάγκλος»
- 24/09 ΝΕΑ ΜΑΚΡΗ** Αμφιθέατρο Πολιτιστικού & Αθλητικού Κέντρου

Εισαγωγή

15 χρόνια μετά τον Πελοποννησιακό πόλεμο. Από τις σκληρότερες και πλέον ταπεινωτικές περιόδους στην ιστορία των Αθηνών. Στη διάρκεια της η Αθήνα νικήθηκε, έχασε το στόλο της, τη συμμαχία της Δήλου και τα εξ αυτής έσοδα, παραδόθηκε στη Σπάρτη και είδε τη δημοκρατία να καταλύεται. Σε τέτοιες συνθήκες και τα οράματα αντικαθίστανται από την επιβίωση. Στον πολιτικό βίο συμβαίνουν γνώριμα σε μας πράγματα και η άσκηση της λαϊκής συμμετοχής και η δημοκρατία έχει γίνει υπόθεση συναλλαγής. Ακόμη και η κωμωδία και ο ρόλος της έχει ευτελιστεί και εκμηδενιστεί, έχοντας παραχωρήσει τη θέση της σε ακίνδυνα, ευτελή και δευτέρας διαλογής αστεία.

Ο Αριστοφάνης δεν μπορεί παρά να στηλιτεύσει όλα αυτά με κείμενο τρόπο και να θέσει εκ νέου το ερώτημα στο υποψιασμένο κοινό περί αστείου και γέλιου, για να καταλήξει εκ των πραγμάτων ότι «το γέλιο εκδηλώνεται, όχι με χαρά, αλλά με πίκρα και πόνο...», όπως εύστοχα αναφέρει ο μελετητής του Αριστοφάνη Μ.Ν. Τσερνιάφκνυ, στο «Η κωμωδία του Αριστοφάνη και οι αρχαίες θεωρίες για το γέλιο». Γιατί, βγάζοντας τους διακωμωδούμενους τύπους στη σκηνή ο Αριστοφάνης δεν είχε μοναδικό σκοπό να ευχαριστήσει και να διασκεδάσει τους θεατές, αλλά μέσα από το βαθύτατο χιούμορ που βρίσκεται στη βάση των κωμωδιών του και από το γέλιο που προκαλούσαν οι πράξεις τέτοιων προσώπων να οδηγήσει σε σκέψεις για το δέον και το πρακτέον στη ζωή.

Ερωτήματα, λοιπόν, για την εξουσία, τον πόλεμο, την ισότητα, την κοινοκτημοσύνη, τη θέση των γυναικών στην κοινωνία, τη δικαιοσύνη, τον έρωτα. Ερωτήματα διαχρονικά, μα αναπάντητα... Σας καλούμε να ταξιδέψετε στην Αριστοφανική ουτοπία που χιλιάδες χρόνια ψάχνει να βρει τόπο να σταθεί...

Εκκλησιάζουσες

Η υπόθεση του έργου είναι μάλλον αποκύημα της φαντασίας του Αριστοφάνη, ωστόσο τοποθετείται χρονικά σε μια εποχή που θεωρείται πιθανό ότι πράγματι οι γυναίκες της Αθήνας αντιδρούσαν εμπράκτως στην αντρική εξουσία. Ενδεχομένης γραμμένη το 391 ή το 392 π.Χ. Αν και έχει ως κύριο θέμα την πολιτική, είναι λιγότερο δηκτική σε σχέση με τις πάλαι ποτέ αιχμηρές κωμωδίες του. Παραμένει, ωστόσο, μία ακόμα πολιτική κωμωδία-σάτιρα, από τις χαρακτηριστικές του Αριστοφάνη, στην οποία για άλλη μια φορά - μετά τη «Λυσιστράτη» - τάσσεται υπέρ των γυναικών. Η πρωταγωνίστρια του έργου, η δυναμική και κατεργάρα Πραξαγόρα, είναι εκείνη που θα αναλάβει τα νήια της γυναικείας επανάστασης, όχι με σκοπό την επαναφορά σε πρότερες καταστάσεις, όπως συμβαίνει με την Λυσιστράτη, αλλά με μοναδικό στόχο την αλλαγή ολόκληρης της Αθηναϊκής Δημοκρατίας.

Η πανούργα, λοιπόν, Πραξαγόρα μεταμφιέζεται σε άνδρα, μαζί με όλες τις γυναίκες της Αθήνας, μεταμφιεσμένες κι αυτές, και η γυναικεία πομπή φτάνει ως την Εκκλησία του Δήμου - στην οποία οι γυναίκες δεν είχαν δικαίωμα ψήφου - και ψηφίζουν νόμο, σύμφωνα με τον οποίο η εξουσία περνά στα χέρια των γυναικών. Κάτι που φέρνει κυριολεκτικά τα πάνω κάτω, καθώς οι γυναίκες είναι έτοιμες να επιβάλουν εκτός από την περιουσιακή και την ερωτική κοινοκτημοσύνη. Αγάπη προς τις γυναίκες, αντίδραση στην πολιτική ή απλή παρουσίαση των ανθρωπίνων ελαττωμάτων; Τι απ' όλα αυτά αντιπροσωπεύουν οι «Εκκλησιάζουσες»; Μάλλον και τα τρία, δεδομένου ότι ο Αριστοφάνης ήταν πάνω απ' όλα ο ποιητής των μεγάλων μας ατελειών, που στην εποχή του είχαν αντίκτυπο στην πολιτική πρακτική, αλλά και στη θέση των γυναικών σ' αυτή.

Συντελεστές

Μετάφραση-Διασκευή: Η θεατρική ομάδα

Σκηνοθεσία: Νίκος Γκεσούλης

Μουσική: Γιάννης Ψειμάδας

Μουσικολογία: Η θεατρική ομάδα

Σκηνικά-Κοστούμια: Η θεατρική ομάδα

Παίζουν: Μαρίνα Αντωνίου, Αναστασία Αποστόλου, Δήμητρα Βουλγαρέλη, Ελένη Δήμου, Πέτρος Λαμπαρός, Γιώργος Λέπουρης, Εύη Μασιάλα, Κωνσταντίνα Νικολοπούλου, Αναστασία Παπαθανασίου, Φίλιππος Σδράλιας, Αναστασία Τουρκαντώνη, Όλγα Φωτίου, Ματίνα Χαρίση, Θανάσης Χούντρας.

Προγραμματικές Δηλώσεις της Πραξαγόρας

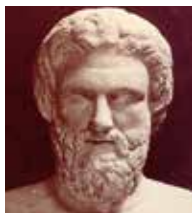
Πραξαγόρα, γένους ...αρσενικού...

Είναι μια σύγχρονη γυναίκα, από εκείνες που αναγνωρίζουμε στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Αντίστοιχη με πολλές γυναίκες που βλέπουμε σήμερα, με φιλοδοξίες και τσαγανό, που έχουν καλή επικοινωνία με τον κόσμο και προοπτικές να γίνουν ηγέτιδες. *«Και ως γυναίκα, έχει και τις ιδιαίτερες σχέσεις με τον σύζυγό της, τον Βλέπυρο. Η σχέση περνά μέσα από το υποκριτικό παιχνίδι, όσον αφορά το γεγονός ότι στην πραγματικότητα το ζευγάρι αποτελείται από δύο άνδρες»*, λέει χαρακτηριστικά ο Γ. Μιχαλακόπουλος.

Εν προκειμένω τώρα, εκνευρισμένη η Πραξαγόρα από την κουταμάρα των άλλων γυναικών, παίρνει το λόγο για να τους δείξει πως γίνονται οι αγορεύσεις, κατά το πρότυπο των ανδρών. Στο λόγο της επιχειρηματολογεί σοβαρά, εστιάζοντας στην πολιτική και κοινωνική κατάσταση της εποχής, στηλιτεύοντας τα σαθρά δεδομένα. Τονίζει ότι οι άνδρες δεν είναι σε θέση να υιοθετήσουν μια σταθερή πολιτική γραμμή, ώστε να επιτύχουν την ειρήνη και την ευημερία, ότι ψηφίζουν τον οποιοδήποτε καιο,τιδήποτε θα τους δίνει τη δυνατότητα να κερδίσουν χρήματα για τον εαυτό τους. «Εσείς, πολίτες του Δήμου, ευθύναστε γι' αυτήν την κατάσταση. Το δημόσιο χρήμα σπαταλιέται στις αμοιβές σας, ενώ εσείς ενδιαφέρεστε μόνο για το προσωπικό σας όφελος» (στ. 205-207), υπαινισσόμενη ότι η κύρια λειτουργία της διακυβέρνησης είναι ο έλεγχος στη χρήση των εσόδων και εξόδων. Και συνεχίζει με την πολιτική της πρόταση: «Αν δεχθείτε τη συμβουλή μου, μπορείτε ακόμη να σωθείτε. Λέω πως στις γυναίκες πρέπει να παραδώσουμε την πόλη, Άλλωστε και στα σπίτια μας αυτές έχουμε επιτρόπους και ταμίες». (στ. 209-212). Και οι αλλαγές που προτείνει στο β' μέρος, μάλλον φανταστικό κατασκευάσμα, καθόλου ρεαλιστικό...: κοινοκτημοσύνη πρωτίστως και διατήρηση, γενικά, των παλαιών εθίμων. Όλα τα περιουσιακά στοιχεία και τα χρήματα θα είναι κοινά. Οι άντρες θα μπορούν να σμίγουν και να τεκνοποιούν με όλες τις γυναίκες. Τα συμφύεροντα των άσχημων ανδρών και γυναικών θα προστατεύονται με νόμο που θα τους δίνει προτεραιότητα στο σεξ. Τα παιδιά θα θεωρούν ως πατεράδες τους όλους τους άντρες. Δεν θα υπάρχει ιδιωτική περιουσία, ποινικές διώξεις και οι επιθετικές συμπεριφορές θα τιμωρούνται με αποκλεισμό του δράστη από τα κοινά συμπόσια. Οι εργασίες στα χωράφια θα εκτελούνται από τους δούλους. Εντύπωση προκαλεί στους μελετητές η ομοιότητα ανάμεσα στο σχέδιο κοινοκτημοσύνης που προτείνει η Πραξαγόρα και το 5ο βιβλίο της Πολιτείας του Πλάτωνα, ενώ όλες οι φιλοσοφικές ιδέες που παρωδούνται στο έργο μοιάζουν με αυτές της Πολιτείας, πράγμα που αρχικά φαίνεται αδύνατον, γιατί η Πολιτεία δημοσιεύθηκε περίπου 20 χρόνια αργότερα. Είναι πιθανόν, όμως, όπως προκύπτει από τους μελετητές, να συζητούσε ο Πλάτων τις ιδέες του προφορικά με διαλέξεις και λόγους. Ίσως, ακόμη, κάποιοι διανοούμενοι της εποχής να είχαν προλάβει να διατυπώσουν μερικές από αυτές τις ιδέες της πλατωνικής κοινοκτημοσύνης και της κατάργησης του γάμου,

καθώς και αυτές για τα δικαιώματα των γυναικών και ίσως αυτές οι ιδέες να είχαν περάσει και σε μη φιλοσοφικά είδη του λόγου, πράγμα που εξηγεί το γιατί ο Αριστοφάνης στο έργο του δε συνδέει τη διακωμωδωδωση ανοικτά με κάποιον φιλόσοφο και διακωμωδεί απλώς μια καθαρά φιλοσοφική έμπνευση.

«Κατά τη γνώμη μου, λίγες αμφιβολίες θα μπορούσαν να διατυπωθούν για την ύπαρξη αυτής της σχέσης. Ο Αριστοφάνης μοιάζει να είναι γνώστης κάποιας πρώιμης μορφής της Πολιτείας, και είναι περισσότερο από πιθανό ότι όταν ο Πλάτων αναφερόταν στην ενδεχόμενη γελοιοποίηση που θα υποστούν οι ιδέες του, έχει στο νου του τις Εκκλησιάζουσες.» (Gilbert Murray, Εκκλησιάζουσες και Πολιτεία) .

Αριστοφάνης

Γιος του Φιλίππου από το Δήμο Κυδαθηναίων. Αθηναίος κωμικός ποιητής του 5ου αιώνα (περίπου 450-385 π.Χ.). Ο Αριστοφάνης είναι, μαζί με τον Εύπολη και Κρατίνο, ένας από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της περιόδου της αρχαίας αθηναϊκής κωμωδίας, που χαρακτηρίζεται ως «αρχαία κωμωδία», και ο μοναδικός, του οποίου σώζονται έντεκα ακέραια έργα από τις 46 κωμωδίες που έγραψε, ενώ παραδίδονται 924 αποσπάσματα.

Διαθέτουμε ελάχιστες ανεξάρτητες πληροφορίες για τη ζωή του και συχνά στοιχεια για τη βιογραφία του αντλούνται από τις ίδιες τις κωμωδίες του, και πρέπει γι' αυτό να αντιμετωπίζονται με μεγάλη επιφυλακτικότητα. Έζησε στην Αθήνα, όπου και γεννήθηκε, τα χρόνια που ξεκίνησε για τον τόπο και τους κατοίκους της μια εποχή ειρήνης και άνθησης, κατά την οποία στην πολιτική ζωή κυριαρχούσε η προσωπικότητα του Περικλή (ειρήνη με τη Σπάρτη και την Περσία) και η οποία διήρκεσε μέχρι την έναρξη του Τριακονταετούς Πελοποννησιακού πολέμου, το 431 π.Χ.

Έλαβε συνολικά πολλά μεγάλα βραβεία σε σχετικούς θεατρικούς διαγωνισμούς. Από τα έργα του φαίνεται πως είχε εξαιρετική μόρφωση, γενική και ειδική. Εκτός από την καθολική μόρφωση, που η Αθήνα του Περικλή έδινε στους νέους, γνώριζε άριστα τα έργα των προηγούμενων ποιητών και φρόντισε να τελειοποιηθεί στη σκηνική τέχνη. Οξύτατο, σκωπτικό και σατιρικό πνεύμα και το όπλο του ήταν ο επιθετικός σαρκασμός και η ανατρεπτική θέα των πραγμάτων. Ευφυολόγος, χιουμορίστας και με περίσσεια τόλμη καυτηρίαζε, προπάντων τους δημαγωγούς, τους σοφιστές και το Δήμα της Αθήνας. Προσωπικότητα δυνατή και εριστική, που τολμά και δέχεται τις δύσκολες αντιπαραθέσεις και μέσα απ' αυτές δικαιώνεται. Φαίνεται πως γνώριζε πολύ καλά τις τραγωδίες του Αισχύλου, τον οποίο θαύμαζε για τη συντηρικότητά του και που, στους «Βατράχους», ύστερα από μεγάλη διαδικασία, που γίνεται στον Άδη, δίνει τα πρωτεία της τραγικής ποίησης. Επίσης είναι άριστος γνώστης των "Οδών" του Πινδάρου και του Σπτιχορόου. Εκείνος, όμως, που επέδρασε πολύ στο ύψος, στην τεχνική και στη γλώσσα του ήταν ο Ευριπίδης, παρόλο που αποτελούσε το μόνιμο στόχο των επιθέσεων και των διακωμωδησέων του. Ο Κρατίνος για να χαρακτηρίσει την προσκόλληση αυτή, έπλασε το ρήμα ευριπιδαριστοφανίζει.

Έργα του

- 427 Δαιταλείς • 426 Βαβυλωνίοι (Μεγάλα Διονύσια) • 425 Αχαρνείς (Λήναια, πρώτο βραβείο) • 424 Ιππείς (Λήναια, πρώτο βραβείο) • 423 Νεφέλαι (Μεγάλα Διονύσια, τελευταίο βραβείο) • 422 Σφήκες (Λήναια, δεύτερο βραβείο) • 421 Ειρήνη (Μεγάλα Διονύσια, δεύτερο βραβείο) • 414 Αμφίραος (Λήναια) • 414 Όρνιθες (Μεγάλα Διονύσια, δεύτερο βραβείο) • 411 Λυσιστράτη • 411 Θεσμοφοριάζουσαι • 408 Πλούτος (ο πρώτος δεν σώζεται) • 405 Βάτραχοι (Λήναια, πρώτο βραβείο) • 392 Εκκλησιάζουσαι • 388 Πλούτος.

Αρχαία Ελληνική Κωμωδία

Ετυμολογικά η λέξη προέρχεται από το «κώμος» (οργιαστικό, ορχηστρικό τραγούδι, γεμάτο συμποσιακά, ερωτικά και άσεμνα επιφωνήματα, συνήθως πιωμένων ή οργιαζόντων ατόμων, με τις ανάλογες κινήσεις τους) και «ωδή». Κωμαστές ήταν οι τραγουδιστές του κώμου, ντυμένοι προκλητικά, με ρούχα παραγεμισμένα σε ορισμένα σημεία, ώστε να δείχνουν αστείες σωματικές παραμορφώσεις, ενώ κινούνταν ανάλογα και είχαν πρόσθετους φαλλούς και προσωπεία με αστείες μορφές και γκριμάτσες. Το λεξιλόγιο ήταν ανοιχτό σε αθυροστομίες, με αναφορές σε φαλλούς, πρωκτούς, πορδές, αιδοίο, αυνανισμούς, αφοδεύσεις, γενετήσια πειράγματα, γυναικίζοντες άντρες, κ.λ.π. ή ακόμη και ασεβείς αναφορές σε θεούς, με βλάσφημα πειράγματα. Όλες αυτές οι αθυροστομίες δεν πρέπει ούτε να ενοχλούν και να ακούγονται σεμνότυφα, ούτε να εκχυδαίζονται, γιατί είναι ονόματα πραγμάτων, γεγονότων, συμπεριφορών που η πρόθεσή τους ήταν να προκαλέσουν γέλιο, καγχασμό και στο βάθος κριτική και ηθική τοποθέτηση.

Η αρχαία ελληνική κωμωδία ξεκίνησε ως σκόπιμος δηκτικός και διασκεδαστικός διασυρμός προσώπων, πράξεων, φαινομένων. Μετά, όμως, από άγνωστη εξέλιξη πολλών δεκαετιών η κωμωδία διαμορφώθηκε σε έντεχνη δημιουργία που οργανωμένα και συστηματικά διακωμωδούσε θεσμούς και πολιτικές ή και πρόσωπα συνδεδεμένα με τους θεσμούς και την πολιτική ή και με επιλογές της κοινωνικής συμπεριφοράς τους. Η εξέλιξη αυτή διαμόρφωσε την αρχαία ελληνική κωμωδία σε μία «εν μέσω λαού δημοσίευση και κατηγορία», σε μία επαναστατική δημιουργία, σε σημείο μάλιστα που ακόμη και την εποχή της άνθησης της δημοκρατίας στην Αθήνα νομοθετήθηκαν τρεις φορές «απαγορεύσεις».

Η κωμωδία μέχρι να φτάσει στη μορφή που την ξέρουμε από τα έργα του Αριστοφάνη, πέρασε ένα μεγάλο και άγνωστο παρελθόν προϊστορίας της βασισμένο στα βαθιά πυρηνικά στοιχεία της υπόστασης του ανθρώπου, όπως ακριβώς και η τραγωδία (το Δέος για την Τραγωδία, το Σκώμμα-Περιγέλασμα για την Κωμωδία). Μνήμες και «καθ' οδόν μορφές» αυτής της εξέλιξης - λαϊκής πρέλευσης - είναι οι διάφορες εθιμικές γιορτές/αναπαραστάσεις-«δρώμενα», που και σήμερα ακόμη διαιωνίζονται σε πολλές περιοχές της Ελλάδος ως τοπικές εθιμικές εκδηλώσεις, γεμάτες πειράγματα, αισχρολογίες και φαλλικές επιδείξεις και προκλήσεις και επιφωνήματα. Όλα αυτά τα κατάλοιπα δείχνουν ότι τι σκώμμα της η αρχαία κωμωδία το αντλούσε κυρίως από καταστάσεις που διαμόρφωναν οι καταπιέσεις, η ζωντάνια και οι εκρήξεις του βασικού ενστίκτου, με τις εκδηλώσεις του οποίου «έντυνε» η κωμωδία κάθε άλλο διασυρμό και διακωμώδηση.

Η θεσμοθέτηση της αρχαίας ελληνικής κωμωδίας, η καθιέρωση δηλαδή να «διδάσκεται» επίσημα στις διονυσιακές γιορτές της Αθήνας έγινε το 487 π.Χ., εποχή που υποχωρούν οι ολιγαρχικοί, αναγνωρίζονται κάποια δικαιώματα στους καταπιεζόμενους, ιδίως της υπαίθρου και γενικά ανέρχεται η δημοκρατία και επικρατεί κλίμα ελευθερίας. Από τότε και μέχρι το 300 π.Χ. γράφτηκαν και διδάχθηκαν πάνω από 1500 κωμωδίες από 200 και πάνω κωμωδιογράφους, που μόνο τα ονόματα των πιο πολλών και τίτλοι έργων διασώθηκαν. Μόνο οι 11 κωμωδίες του Αριστοφάνη σώθηκαν ολόκληρες καθώς και μία άλλη μόνο του πολύ μεταγενέστερου, Μένανδρου.

με την υποστήριξη

Επιμέλεια Κειμένων: Ευαγγελίου-Ρίζου Χάιδω-Αναστασία

με την ευγενική χορηγία

*Κάνουμε Θέατρο για να δώσουμε λύση στα προβλήματά μας
Να απαλλαγούμε από τα φαντάσματα που μας περιτριγυρίζουν
Να βγούμε από το βούρκο της καθημερινότητας
Να γλυτώσουμε από το ψέμα, την υποκρισία
και την απάτη του «πολιτισμού».*

Το Θέατρο για μας δεν είναι πρόσχημα, είναι τρόπος ζωής.

δημοτικό
θέατρο
μαραθώνα

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2017